

## **Guia docent de l'assignatura "Dificultats d'aprenentatge i trastorns del desenvolupament: educació inclusiva"**

**2011/2012**

Codi: 102003

Crèdits ECTS: 6

| Titulació                 | Pla                              | Tipus | Curs | Semestre |
|---------------------------|----------------------------------|-------|------|----------|
| 2500797 Educació infantil | 847 Graduat en Educació infantil | FB    | 3    | A        |

### **Contacte**

Nom : Silvia Blanch Gelabert

Email : Silvia.Blanch@uab.cat

### **Utilització d'idiomes**

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

### **Prerequisits**

Tot i que no és una assignatura que tingui prerequisits per a ser matriculada, es recomana haver cursat l'assignatura de segon "Processos educatius i aprenentatge" per tal de facilitar la comprensió dels continguts treballats.

Les competències i l'opció metodològica que es pren sí que requereixen una actitud participativa de l'estudiantat, que es concreta en l'assistència i participació activa a l'aula, la predisposició a canvis conceptuals, el treball de lectura prèvia dels textos que es treballen a classe i el treball col·laboratiu amb els companys del petit grup.

### **Objectius i contextualització**

Aquesta assignatura forma part de la matèria Dificultats d'aprenentatge i trastorns del desenvolupament. En el marc de l'escola inclusiva actual, es fa necessari un context en el que el docent com agent d'innovació i gestió de la diversitat faciliti la transformació de l'escola ordinària a fi i efecte d'augmentar la seva capacitat per atendre a tot l'alumnat d'educació d'infantil.

Els objectius formatius a aconseguir són:

1. Promoure una visió positiva de la diversitat a l'aula dins del marc de l'escola inclusiva.
2. Conèixer les diferents necessitats educatives de suport per tal de facilitar el procés d'inclusió.
3. Adaptar processos d'ensenyament i aprenentatge per donar resposta a les necessitats educatives de tot l'alumnat en contextos de diversitat.
4. Entendre la necessitat de la cooperació entre els diferents agents (professional, familiar, comunitari) implicats en la tasca educativa.

### **Competències i resultats d'aprenentatge**

**1507:EEI02 - Promoure i facilitar els aprenentatges en la primera infància, des d'una perspectiva globalitzadora i integradora de les diferents dimensions cognitiva, emocional, psicomotora i**

**volitiva.**

1507:E02.06 - Dissenyar una seqüència d'ensenyament i d'aprenentatge que respecti la globalitat i singularitat de cada infant.

1507:E02.12 - Reconèixer la identitat de l'etapa i els seus característiques cognitives, psicomotores, comunicatives, socials i afectives.

**1507:EEI03 - Dissenyar i regular espais d'aprenentatge en contextos de diversitat i que atenguin a les singulars necessitats educatives dels estudiants, a la igualtat de gènere, a l'equitat i al respecte als drets humans.**

1507:E03.09 - Comprendre el procés d'inclusió educativa per analitzar la pràctica docent i el context institucional que ho engloba.

1507:E03.10 - Reflexionar sobre pràctiques observades a l'aula per tal d'avaluar els processos d'ensenyament i d'aprenentatge presents, en funció dels continguts de l'assignatura.

1507:E03.11 - Dissenyar estratègies didàctico-organitzatives d'acord amb les necessitats i característiques de l'alumnat.

**1507:EEI04 - Fomentar la convivència a l'aula i fora d'ella i abordar la resolució pacífica de conflictes.**

1507:E04.01 - Prendre consciència de la importància de les interaccions entre iguals en el desenvolupament de la convivència.

1507:E04.02 - Fomentar les interaccions positives entre iguals per la resolució de conflictes.

**1507:EEI05 - Observar sistemàticament contextos d'aprenentatge i convivència i saber reflexionar sobre ells.**

1507:E05.02 - Utilitzar correctament les tècniques i recursos d'observació i anàlisi de la realitat tot presentant conclusions sobre els processos observats.

1507:E05.05 - Integrar i analitzar les dades i informacions dels diferents tipus d'observació.

**1507:EEI15 - Demostrar que coneix l'evolució dels fonaments d'atenció primerenca i les bases i desenvolupaments que permeten comprendre els processos psicològics, d'aprenentatge i de construcció de la personalitat en la primera infància.**

1507:E15.02 - Comprendre els processos psicològics, d'aprenentatge i de construcció de la personalitat en la primera infància.

1507:E15.05 - Analitzar els fonaments de l'atenció primerenca.

**1507:FBI02.01 - Identificar dificultats d'aprenentatge, disfuncions cognitives i les relacionades amb l'atenció.**

1507:FBI02.01.01 - Analitzar i identificar necessitats educatives dels estudiants per dissenyar estratègies d'ensenyament-aprenentatge en un context escolar inclusiu.

1507:FBI02.01.02 - Conèixer les diferents capacitats i ritmes d'aprenentatge dels estudiants per aplicar els recursos i serveis educatius que milloren l'atenció a la diversitat.

**1507:FBI02.02 - Saber informar a altres professionals especialistes per abordar la col·laboració del centre i del mestre en l'atenció a les necessitats educatives especials que es plantegin.**

1507:FBI02.02.01 - Conèixer els diferents professionals especialistes que col·laboren amb la institució educativa.

1507:FBI02.02.02 - Analitzar experiències de bones pràctiques en el procés d'inclusió educativa per abordar processos de col·laboració entre els diferents agents educatius.

**1507:FBI02.03 - Adquirir recursos per afavorir la integració educativa d'estudiants amb dificultats.**

1507:FBI02.03.01 - Comprendre el procés d'inclusió educativa per analitzar la pràctica docent i el context institucional que ho engloba.

1507:FBI02.03.02 - Elaborar recursos didàctics per donar resposta a les necessitats específiques de l'alumnat amb necessitats educatives relacionades amb la feblesa, les emocions i la conducta en un context escolar inclusiu.

1507:FBI02.03.03 - Dissenyar estratègies didàctico-organitzatives d'acord amb les necessitats i característiques de l'alumnat.

**1507:G03 - Respectar la diversitat i pluralitat d'idees, persones i situacions.**

1507:G03.04 - Reconèixer el valor social de l'educació i el valor de la diversitat d'idees, persones i situacions.

1507:G03.07 - Reconèixer el valor social de l'educació i el valor de la diversitat per adquirir recursos

que afavoreixin la inclusió educativa.

**1507:T03 - Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).**

1507:T03.01 - Aportar idees i saber-les integrar en el treball conjunt de l'equip.

1507:T03.08 - Desenvolupar un treball col·laboratiu, en equip, com a pas previ per al treball en xarxa.

**1507:T08 - Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.**

1507:T08.01 - Desenvolupar actituds favorables vers la intervenció per al desenvolupament de totes les persones, respectant el seu context sociocultural i natural.

## Continguts

### **Bloc 1: Marc conceptual i normatiu sobre l'atenció a la diversitat i el procés d'inclusió.**

1. El concepte de diversitat a nivell personal i sociocultural.
2. Les fonts de diversitat. Bases biofisiològiques, psicològiques i socials del desenvolupament i aprenentatge.
3. Perspectiva històrica de l'atenció a la diversitat: de la integració a la inclusió.
4. Escola inclusiva i concepte de necessitats educatives. Normativa i directrius.
5. L'escola inclusiva a Catalunya.

### **Bloc 2: Condicions que poden comportar necessitats específiques de suport.**

6. Avaluació psicopedagògica. Concepte, finalitat, procediment.
7. Dificultats d'ordre cognitiu, sensorial, motriu, social i de comportament.
8. Dificultats en els aprenentatges.

### **Bloc 3: La resposta educativa en el context de l'escola inclusiva.**

9. Institucions i professionals de suport a l'escola i les famílies.
10. Planificació i gestió del currículum d'educació infantil per atendre a la diversitat.
11. Estratègies didàctiques organitzatives per atendre a la diversitat (aprenentatge cooperatiu, racons, agrupaments flexibles...).
12. Percepcions, vivències i actituds per part dels docents, de les famílies i de l'entorn social.

## Metodologia

### **Presencial en gran grup (35 hores)**

Presentació per part del professorat dels continguts i qüestions bàsiques del temari. Es realitza amb tot el grup classe i permet l'exposició dels principals continguts a través d'una participació oberta i activa per part dels estudiants. S'afavorirà el treball individual, en parelles i grup. Les classes presencials en gran grup poden implicar un treball autònom previ o posterior.

### **Seminaris (15 hores)**

Espais de treball en grup reduïts (1/3 part del gran grup) supervisat pel professorat on mitjançant anàlisi de lectures, documents, casos o activitats diverses s'aprofundeix en els continguts i temàtiques treballades en el gran grup (ampliació i comentaris dels apunts presos a classe, elaboració de mapes conceptuals, organització

i desenvolupament de pràctiques, grups de discussió, tasques per a la trobada d'informació i preparació de presentacions orals, etc).

S'afavorirà la participació activa de l'alumnat de manera individual, per parelles i en equip. Les classes presencials en els seminaris poden implicar un treball autònom previ o posterior.

### Autònomes (50 hores)

El treball autònom pretén preparar o consolidar el treball fet a l'aula. En el pla de treball s'especificaran els treballs i les dates d'entrega, tot i que poden haver algun treball autònom que s'encarregui a l'aula si es creu que pot facilitar o millorar l'adquisició i consolidació dels aprenentatges. L'activitat autònoma serà en alguns casos de tipus individual i d'altres en grup. Implicarà activitats com: observacions, entrevistes, cerca de bibliografia o informació, lectures, mapes conceptuals, treballs en grup, reflexions, síntesi, anàlisi de casos, entre d'altres.

### Activitats formatives

| Activitat                                                                                                                                                                                                                                 | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tipus: Dirigides</b>                                                                                                                                                                                                                   |       |      |                                                                                                                                                                                                                  |
| Presencial en gran grup                                                                                                                                                                                                                   | 35    | 1.4  | 1507:E02.06 , 1507:E02.12 , 1507:E04.01 , 1507:E15.05 , 1507:FBI02.02.01 , 1507:FBI02.03.01 , 1507:T08.01 , 1507:G03.07 , 1507:FBI02.02.02 , 1507:FBI02.01.02 , 1507:E15.02                                      |
| <b>Tipus: Supervisades</b>                                                                                                                                                                                                                |       |      |                                                                                                                                                                                                                  |
| Seminaris (aproximadament 1/3 dels estudiants del grup gran)                                                                                                                                                                              | 15    | 0.6  | 1507:E02.06 , 1507:E03.11 , 1507:E15.02 , 1507:FBI02.01.01 , 1507:FBI02.03.03 , 1507:T03.08 , 1507:T03.01 , 1507:G03.04 , 1507:FBI02.03.02 , 1507:E15.05 , 1507:E04.02 , 1507:E03.10 , 1507:E02.12 , 1507:E03.09 |
| <b>Tipus: Autònomes</b>                                                                                                                                                                                                                   |       |      |                                                                                                                                                                                                                  |
| Treball autònom individual o en grup. El treball es concretarà al pla de treball o a l'aula i implicarà activitats com: observacions, lectures, mapes conceptuals, treballs en grup, reflexions, síntesi, anàlisi de casos, entre altres. | 50    | 2.0  | 1507:E02.06 , 1507:E04.02 , 1507:E05.05 , 1507:FBI02.02.02 , 1507:FBI02.03.03 , 1507:T03.08 , 1507:T08.01 , 1507:T03.01 , 1507:FBI02.03.02 , 1507:FBI02.01.01 , 1507:E05.02 , 1507:E03.11 , 1507:E03.10          |

### Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es durà a terme durant tot el curs. S'espera que l'estudiant adquireixi una formació bàsica de cada un dels blocs i per tant, per poder superar l'assignatura, s'ha d'aprovar cada un dels tres blocs de continguts. Només es farà la nota mitja de tots els blocs si tots els treballs i proves de cada un dels blocs estan aprovades amb una puntuació mínima d'un cinc sobre deu.

L'assistència a classe és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes, en cas contrari es considerarà no presentat o suspès. Es considerarà que un alumne ha suspès si, tot i no seguir el curs, ja ha entregat alguna/-es de les activitats d'avaluació. Els estudiants que no es presentin a cap de les avaluacions dels blocs durant el curs obtindran una qualificació de no presentat (NP).

L'avaluació dels blocs constarà d'entregues d'evidències durant el procés i una evidència final de cada bloc.

Les entregues s'especificaran al programa de l'assignatura.

Bloc 1: s'iniciarà a mitjans de setembre i finalitzarà a finals d'octubre.

Bloc 2: s'iniciarà al mes de novembre i finalitzarà finals de gener.

Bloc 3: s'iniciarà a mitjans del mes de febrer i acabarà a principis del mes de juny.

Els resultats de cada una de les avaluacions es publicaran al campus en el termini màxim de 15 dies després de la seva entrega, i s'oferirà una data de revisió dintre dels 10 dies següents a la seva publicació.

Tota aquesta informació i d'altra addicional es penjarà a l'inici del curs en el campus virtual de l'assignatura que farem servir com a eina de comunicació.

## Activitats d'avaluació

| Activitat                                                                                                                                                                                | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-------|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Bloc 1. Les evidències d'avaluació del temari del bloc 1 (temes 1,2, 3, 4 i 5) es concretaran al programa i cronograma de l'assignatura disponibles al Campus Virtual a l'inici del curs | 30% | 13.5  | 0.54 | 1507:E03.09 , 1507:FBI02.02.01 , 1507:FBI02.03.01 , 1507:G03.07 , 1507:T03.08 , 1507:T08.01 , 1507:T03.01 , 1507:G03.04                                                                                               |
| Bloc 2. Les evidències d'avaluació del temari del bloc 2 (temes 6, 7, 8) es concretaran al programa i cronograma de l'assignatura disponibles al Campus Virtual a l'inici del curs       | 35% | 14    | 0.56 | 1507:E02.12 , 1507:E05.05 , 1507:E15.02 , 1507:FBI02.01.01 , 1507:T03.08 , 1507:T08.01 , 1507:T03.01 , 1507:E15.05 , 1507:E05.02                                                                                      |
| Bloc 3. Les evidències d'avaluació del temari del bloc 3 (temes 9,10,11,12) es concretaran al programa i cronograma de l'assignatura disponibles al Campus Virtual a l'inici del curs    | 35% | 22.5  | 0.9  | 1507:E02.06 , 1507:E04.01 , 1507:E05.02 , 1507:FBI02.01.02 , 1507:FBI02.03.02 , 1507:T03.01 , 1507:T08.01 , 1507:T03.08 , 1507:FBI02.03.03 , 1507:FBI02.02.02 , 1507:E05.05 , 1507:E04.02 , 1507:E03.11 , 1507:E03.10 |

## Bibliografia

### Lectura obligatòria

Giné, C. (coord.). (2009). *La educación inclusiva. De la exclusión a la plena participación de todo el alumnado*. Barcelona: ICE- Horsori.

Dossier de lectures obligatòries (disponibles a l'inici de curs al servei de reprografia de la facultat).

**De tota la bibliografia recomana seleccionem aquí 4 llibres:**

Echeita, G. (2006). *Educación para la inclusión o educación sin exclusiones*. Madrid: Narcea.

Giné, C. (coord.) (1996). *Trastorns del desenvolupament i Necessitats Educatives Especials*. Barcelona: UOC.

Giné, C. (coord.). (2000). *Intervenció psicopedagògica en els trastorns del desenvolupament*. Barcelona: UOC.

Stainback, S.; Stainback, W. (1999). *Aulas inclusivas*. Madrid: Narcea.

### Altres bibliografies

A l'inici del curs es penjaran altres referències rellevants per l'assignatura

